

Lausunto

18.11.2025

VN/13/2025
VN/13/2025-TEM-102

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto: HE 72/2025 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriötä antamaan lausuntonsa viitteen asiassa. Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntojalausuntonsa asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Esityksen mukaan asevelvollisuuslakiin lisättäisiin säännökset Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavien miesten oikeudesta hakea vapauttamisen kumoamista asevelvollisuuden suorittamisesta. Lisäksi lisättäisiin säännökset mahdollisuudesta jatkaa palvelusta naisten vapaaehtoisena asepalveluksena niille, jotka vahvistavat sukupuolensa naiseksi kesken varusmiespalveluksen tai jo suoritettua varusmiespalveluksen jälkeen. Naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettuun lakiin lisättäisiin säännökset palveluksen jatkamisesta asevelvollisuuslaissa tarkoitettuna varusmiespalveluksena niille, jotka ovat vahvistaneet sukupuolensa mieheksi. Työ- ja elinkeinoministeriön lausunnossa asiaa tarkastellaan siviilipalveluslain (1446/2007) ja siviilipalveluksen toimeenpanon näkökulmasta.

Hallituksen esityksessä on erityisesti Ahvenanmaan osalta ehdotettujen muutosten kohdalla tunnistettu liityntäpinnat siviilipalvelukseen ja ne on kuvattu hyvin. Liityntäpintaa siviilipalvelukseen ei ole käsitelty hallituksen esityksessä siltä osin, kuin on kyse henkilöistä, joiden sukupuoli vahvistetaan naiseksi. Siviilipalvelus on osa perustuslain 127 §:n 1 momentissa tarkoitettua maanpuolustusvelvollisuutta. Siviilipalveluslailla toteutetaan perustuslain 127 §:n 2 momentin toimeksiantoa säättää lailla oikeudesta saada vakaumuksen perusteella vapautus osallistumisesta sotilaalliseen maanpuolustukseen. Siviilipalveluslain 1 §:n 2 momentin mukaan asevelvollinen, jonka vakaumukseen perustuvat syyt estävät häntä suorittamasta asevelvollisuuslaissa säädettyä palvelusta, vapautetaan sen suorittamisesta ja määrätään suorittamaan siviilipalvelusta. Siviilipalvelukseen sovelletaan asevelvollisuuslain säännöksiä koskien sitä, ketkä ovat asevelvollisia.

Ehdotetussa asevelvollisuuslain 7 a luvussa säädettäisiin Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavien miesten oikeudesta hakea asevelvollisuudesta vapauttamisen kumoamista sekä muun muassa hakeumuksen hyväksymisen edellytyksistä ja oikeusvaikutuksista. Kun hakemus asevelvolliseksi hyväksyttiin, henkilö tulisi asevelvolliseksi kaikkine asevelvollisuuden oikeusvaikutuksineen. Tämä merkitsisi muun muassa, että jos hänen vakaumuksensa joko varusmiespalveluksen aikana tai sen jälkeen Puolustusvoimien reservissä ollessa muuttuisi asevelvollisuuslain mukaisen palveluksen estäväksi, hänen tulisi suorittaa siviilipalvelus tai siviilipalvelukseen kuuluva täydennyspalvelus. Koska

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

siviilipalvelusvelvolliseksi tuleminen Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavien miesten kohdalla edellyttäisi sekä asevelvollisuuden suorittamista koskevan vapautuksen kumoamisen hakemista että vakaumuksen muuttumista, henkilömäärien voi olettaa jäävän pieniksi.

Vapaaehtoista asepalvelusta suorittavia naisia koskee 30 päivän määräaika, jonka kuluessa nainen voi keskeyttää palveluksen omalla ilmoituksellaan. Määräajan päätyttyä naisten vapaaehtoista palvelusta suorittava rinnastetaan asevelvolliseen ja jos hänen vakaumuksensa muuttuu siten, että se estää asepalveluksen suorittamisen, hänet määrätään hakemuksen perusteella suorittamaan siviilipalvelusta. Esityksen perusteella, jos henkilön sukupuoli vahvistettaisiin naiseksi, hän voisi niin halutessaan keskeytyksellä jatkaa palvelusta naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisena palveluksena ilman mainittua 30 päivän määräaika. Hänen vakaumuksensa muuttuessa asepalveluksen estäväksi hän voisi hakeutua siviilipalvelukseen. Ottaen huomioon, että henkilön, jonka sukupuoli on vahvistettu naiseksi, olisi mahdollista ilmoittaa, ettei hän halua jatkaa palvelusta tai olla reservissä, siviilipalvelukseen hakeutuvien sukupuolensa naiseksi vahvistaneiden määrä jäänee erittäin vähäiseksi.

Esitetyt muutokset merkitsisivät siviilipalveluksen osalta sitä, että siviilipalvelusvelvollisuuden piiriin tulisivat vakaumuksensa muuttuessa asepalveluksen estäväksi

- ne Ahvenanmaan kotiseutuoikeuden omaavat miehet, jotka ovat hakeneet asevelvollisuudesta vapauttamisen kumoamista;
- ne henkilöt, joiden sukupuoli on vahvistettu naiseksi heidän suorittaessaan varusmiespalvelusta ja jotka eivät olisi ilmoittaneet, etteivät halua jatkaa palveluksessa; ja
- ne henkilöt, joiden sukupuoli on vahvistettu naiseksi heidän ollessaan Puolustusvoimien reservissä ja jotka eivät olisi ilmoittaneet, etteivät halua enää olla reservissä.

Palveluksen vaiheesta riippuen puheena olevat henkilöt olisivat velvollisia suorittamaan joko siviilipalveluksen tai täydennyspalveluksen ja kuuluisivat siviili- tai lisävarantoon.

Oikeustilan selkeyttämiseksi edelleen olisi vielä tarpeen tehdä tämän esityksen ehdotuksia vastaavat sukupuolen vahvistamiseen liittyvät muutokset siviilipalveluslakiin. Asevelvollisuuslakiin ehdotetut muutokset eivät suoraan vaikuta niiden siviilipalvelusvelvollisten asemaan, joiden sukupuoli vahvistetaan naiseksi heidän suorittaessaan siviilipalvelusta tai ollessaan siviili- tai lisävarannossa. Muutokset voitaisiin valmistella osana työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämää siviilipalveluslain muuttamista koskevaa hanketta (<https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM102:00/2024>). Siviilipalveluslain muuttamista koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevään 2026 aikana.

Erityisasiantuntija Aino-Inkeri Miestamo

p. 0295 047 238

aino-inkeri.miestamo@gov.fi

